

3. Харченко В.Б. Наукове відкриття як об'єкт права інтелектуальної власності та предмет кримінально-правової охорони. *Часопис Академії адвокатури України*. 2018. № 4. С. 4.

4. Пічкур О.В. Концептуальні принципи розвитку правової охорони нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності та результатів науково-технологічної діяльності в Україні. Збірник матеріалів щорічних традиційних засідань круглого столу з актуальних питань права інтелектуальної власності. Київ: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с.

УДК 341.9.018(043.2)

Базан І.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Саванець Л.М., к.ю.н., доцент

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19: НОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Міжнародне приватне право є динамічною галуззю права, що потребує постійного удосконалення задля додержання сучасних, актуальних для конкретного періоду часу та етапу розвитку суспільства правових норм. На сьогодні існує значна кількість досліджень, присвячених застосуванню норм міжнародного приватного права при надзвичайних ситуаціях, що пов'язані з катастрофами, збройними конфліктами. Проте, значно менше – при форс-мажорах, викликаних епідемією чи пандемією.

Пандемія COVID-19, яка уразила весь світ, безсумнівно, внесла свої корективи в особливості регулювання приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом. Перед країнами постали нові виклики та завдання, які потребують швидкої реакції та прийняття термінових рішень.

Глобалізація та права людини нерозривно пов'язані з міжнародним правом, і воно є однією з релевантних відповідей на пандемію як загрозу, що потребує спільних та скоординованих зусиль міжнародної спільноти. Безсумнівно, заходи боротьби з пандемією COVID-19, вироблені міжнародним співтовариством і закріплені в міжнародно-правовій та інституційних формах, будуть протягом ХХІ століття (як мінімум) сприяти боротьбі з епідеміями і пандеміями, запобігати їх виникненню і поширенню, зменшуючи їх наслідки для людства [1].

Одним з важливих завдань держав в умовах пандемії є забезпечення захисту права на свободу та безпеку людини, тобто забезпечити особам,

які цього потребують, належне медичне лікування. Перед країнами постає виклик: як реалізувати дане право для окремих категорій осіб. Із прийняттям Закону України «Про міжнародне приватне право» наша держава отримала одну із найбільш прогресивних кодифікацій правових норм, покликаних врегулювати приватноправові відносини з іноземним елементом. Традиційно до цієї групи належать і відносини, які складаються у зв'язку з міжнародною трудовою міграцією, різними видами відряджень українських громадян за кордон, роботою в міжнародних організаціях системи ООН, працею на підприємствах з іноземними інвестиціями, а також трудовою діяльністю моряків [2, с. 495].

Набуття пандемією COVID-19 загальносвітового масштабу зумовило появу нових викликів у сфері договірних та трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом. Так, в ході процесу глобалізації пандемії COVID-19 виникла необхідність визначити яка з держав, при захворюванні працівника, займатиметься його лікуванням. До розв'язання зазначеної проблемної ситуації в межах Європейського Союзу (далі – ЄС), на нашу думку, варто було б застосовувати Регламент (ЄС) № 883/2004, що визначає законодавство про соціальне забезпечення, яке застосовується до сезонних працівників. Згідно з ним працівники ЄС, котрі реалізують своє право на вільне пересування, підпорядковуються системі соціального забезпечення тільки однієї держави-члена. Внаслідок належності до системи соціального забезпечення компетентної держави-члена сезонні працівники повинні мати доступ до соціального захисту на тому самому рівні, що й інші застраховані особи в цій державі-члені [3].

Варто зазначити, що в умовах пандемії перед державами постав виклик здійснювати діяльність щодо запобігання поширенню коронавірусу, зокрема дотримання усіх карантинних вимог, правил в'їзду та виїзду за кордон, самоізоляції. Проте, як показує практика, для реалізації та повного дотримання правил даного процесу державам знадобився великий період часу. Наприклад, у Чехії 20 липня 2020 р. директор регіональної санепідемстанції Кветослава Котрбова заявила, що в період із 9 по 18 липня в Південній Чехії виявили 10 осіб із коронавірусом, із яких 6 громадян України. Вона заявила, що українці як закордонні працівники є джерелом ризику для Південної Чехії, оскільки їздять до родичів додому та можуть повертатися з позитивними тестами на коронавірус, а тому із 20 липня у працівників, які приїжджають із певних держав ЄС і третіх країн, обов'язково вимагають довідку про негативний тест на COVID-19 [4]. Отже, тільки через півроку після початку карантину в Європі уряд країни почав вимагати негативний тест на коронавірус, аби запобігти поширенню вірусу всередині країни як серед своїх громадян, так і серед іноземців.

Таким чином, необхідність реагування на пандемію та задоволення

потреби в міжнародній структурі співробітництва дали поштовх до зміни вектора розвитку міжнародного права. В умовах пандемії COVID-19 перед міжнародним приватним правом постали наступні виклики.

1. Критичне зниження мобільності населення, в тому числі трудової міграції, через встановленні обмеження перетину кордонів. Додатковим завданням та навантаженням для країн стало створення ефективних, контролюючих процесів виїзду та в'їзду за кордон, регулювання правил дотримання самоізоляції задля безпеки населення та запобігання поширення вірусу.

2. Формування ситуативних союзів (наприклад, вісь Росія-Угорщина-Сербія-Туреччина). Пандемія зумовила необхідність держав здійснювати співпрацю, кооперувати між собою та домовлятися в новостворених аспектах, які не передбачені у договорах.

3. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» визначено, що з дня оголошення карантину зупиняється перебіг строків звернення за отриманням адміністративних та інших послуг та строків надання цих послуг, визначених законом. Від дня припинення карантину перебіг цих строків продовжується з урахуванням часу, що минув до його зупинення. Проте, дана норма не стосується вчинення нотаріальних дій, в тому числі, і тих, що пов'язані з можливим пропуском передбачених законодавством строків (наприклад, оформлення спадщини). Виходячи з вказаного вище постає багато запитань, наприклад, як успадкувати майно, що знаходиться за кордоном, або яким чином відбувається регулювання строків у міжнародному приватному праві в умовах карантину [5].

4. Складність застосування колізійної норми до відносин з іноземним елементом зумовлена відсутністю спеціальних матеріальних норм, спрямованих на їх регулювання в умовах карантину.

5. Міжнародне приватне право, зокрема колізійні норми, тісно пов'язані із матеріальними нормами національного законодавства. Зважаючи на значні відмінності у регулюванні приватних відносин у законодавстві різноманітних держав, сучасні спори, пов'язані із форс-мажорними обставинами, спричинені COVID-19, ставлять нові виклики міжнародному приватному праву. Прийняття нового спеціального законодавства у сфері приватноправових відносин із іноземним елементом із урахуванням особливостей пандемії, зумовленої COVID-19, може послужити подоланню відмінностей між законами про форс-мажорні обставини у різних державах [7, с. 191-192].

6. Викликом, який постав перед міжнародним приватним правом в умовах COVID-19, став факт про те, що в результаті розширення пандемії ускладнилося повне розуміння способів регулювання наслідків

негативного впливу пандемії на міжнародні контракти, що стало фактором невизначеності. Окрім цього, властиві еволюції надзвичайних ситуацій конфлікти матеріально-правових та відсутність колізійно-правових норм, пов'язаних із охороною здоров'я, також посилюються з розповсюдженням коронавірусної інфекції. З точки зору міжнародних контрактів суперечки щодо тлумачення договірних положень вирішуються прийняттям певних видів заходів, які носять загальний характер (обмеження мобільності, експорту певних товарів). Варто зазначити, як показує аналіз приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом, національні реакції на міжнародні контракти та дії щодо вибору норм правозастосування, є дуже неоднорідними. Тож, питання необхідності регулювання приватноправових відносин та конкретизації положень міжнародних контрактів залишилося відкритим [6].

Отже, в умовах пандемії COVID-19 перед міжнародним приватним правом постали виклики, пов'язані, перш за все, з конфліктом матеріальних норм та відсутністю колізійно-правових. Позитивним аспектом наведених вище проблемних питань є перспективи розвитку приватноправових відносин, ускладнених іноземним елементом, відповідно до розвитку та вимог сучасного суспільства. На нашу думку, існуючі на сьогодні процеси створюють багатьом країнам умови для розвитку сфери особистих майнових та особистих немайнових відносин за участю іноземного елемента.

Зокрема, посилюється значення міжнародних договорів та відбувається динаміка позитивних тенденцій їх укладення, що, в подальшому, лише спростить міжнародні приватноправові відносини. По-друге, розширюється сфера і зміцнюється таке явище, як уніфікація права за допомогою створення норм міжнародного приватного права. По-третє, виникає потреба національно-правової систематизації та кодифікації норм міжнародного приватного в окремих державах задля забезпечення ефективного та швидкого вирішення поставлених перед державою викликів.

Література

1. Хендель Н. Пандемія COVID-19 та міжнародне право. *Юридична газета*. 2020. № 16. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/pandemiya-sonid19-ta-mizhнародne-pravo.html> (дата звернення: 09.03.2021).
2. Андрущенко О.П. Захист прав трудових мігрантів при умовах пандемії COVID-19. *Юридичний науковий журнал*. 2020. № 8. С. 495-498.
3. Regulation (EC) № 883/2004 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the coordination of social security systems. URL: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0883> (дата звернення: 09.03.2021р.).
4. У Південночеському краї почастишали випадки інфікування

коронавірусом серед українських трудових мігрантів. URL: <https://westnews.info/news/Na-pivdni-CHexiyi-pochastishali-vipadki-COVID-19-sered-ukrayinskix-zarobitchan.html> (дата звернення: 09.03.2021).

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 10.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-20#Text> (дата звернення: 11.03.2021).

6. Pedro de Miguel Asensio. Medidas de emergencia y contratos internacionales. Madrid, 2020. URL: <https://pedrodemiguelasensio.blogspot.com/2020/03/contratacion-internacional-y-covid-19.html> (last accessed: 18.03.2021).

7. King Fung Tsang. From coronation to coronavirus: COVID-19, force majeure and private international law. *Fordham International Law Journal*. 2020. № 187. P. 197-232.

УДК 347.45.47(043.2)

Бернацька Ю.А., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Щербина Б.С., к.ю.н.

ДОГОВІР ОХОРОНИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Договір охорони фізичних осіб, на відміну від інших цивільно-правових зобов'язань, не регулюються Цивільним кодексом України. Регламентація цих відносин у договірному праві відповідає загальним положенням договірного законодавства.

Щоб краще зрозуміти сутність та недоліки цього договору, звернемося до людей які провели аналіз по даній темі.

Отже, Р.Б. Шишка дає наступне визначення: по договору охорони одна сторона – охоронник, зобов'язується забезпечити охорону об'єкта (майна чи особистості) від протиправних зазіхань, а інша сторона (охороняючий) зобов'язується створити належні для забезпечення діяльності охоронника умови та заплатити обумовлену плату. Це визначення має ще одну ознаку договору – забезпечення охорони об'єкта від протиправних зазіхань [1].

Ю.П. Косьмін, даючи поняття договору охорони об'єкту, говорить, що за цим договором одна сторона надає другій стороні послуги по охороні майна за плату, внаслідок чого між сторонами виникають майнові відносини, обумовлені використанням товарно-грошової форми. Тобто, він наголошує на товарно-грошову форму договору [2].

В.А. Кройтор даючи визначення договору охорони говорить, що за договором охорони одна сторона – (спеціалізована охоронна організація)